

Sygn. akt VII AGa 911/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 kwietnia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VII Wydział Gospodarczy w składzie:

Przewodniczący: SSA Ewa Stefańska (spr.)

Sędziowie: SA Marek Kolasiński

SA Tomasz Wojciechowski

Protokolant: sekr. sądowy Katarzyna Mikiciuk

po rozpoznaniu w dniu 11 kwietnia 2018 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa Przedsiębiorstwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w A.

przeciwko Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki

o zatwierdzenie taryf dla ciepła

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

z dnia 15 listopada 2016 r., sygn. akt XVII AmE 61/16

I. oddala apelację;

II. zasądza od Przedsiębiorstwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w A. na rzecz Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki kwotę 540 zł (pięćset czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VII AGa 911/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 lutego 2016 r., wydaną na podstawie art. 47 ust. 2 w związku z art. 30 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne (tekst jedn. Dz. U. z 2012 r. poz. 1059 ze zm., zwanej dalej „ustawą - Prawo energetyczne”), po rozpatrzeniu wniosku z dnia 29 października 2015 r. w sprawie zatwierdzenia XII taryfy dla ciepła przedsiębiorcy Przedsiębiorstwa (...) spółki z o.o. z siedzibą w A., Prezes Urzędu Regulacji Energetyki postanowił odmówić zatwierdzenia przedstawionej taryfy dla ciepła.

Powód Przedsiębiorstwo (...) spółka z o.o. z siedzibą w A. wniósł odwołanie, w którym zaskarżył powyższą decyzję w całości i domagał się jej zmiany poprzez zatwierdzenie przedstawionej taryfy dla ciepła, ewentualnie uchylenie zaskarżonej decyzji w całości. Powód zarzucił zaskarżonej decyzji naruszenie przepisów prawa, tj.:

1) art. 7 i 77 k.p.a. poprzez nie podjęcie wszelkich czynności niezbędnych do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego sprawy i w konsekwencji bezpodstawne uznanie, że w tabelach kosztowych przedstawionych przy piśmie skarżącego z dnia 15 stycznia 2016 r. koszty wynagrodzeń i świadczeń na rzecz pracowników dla działalności związanej z

przesyłaniem i dystrybucją ciepła kształtują się na poziomie, który zupełnie nie koreluje z wykonaniem roku 2014, co jednak nie było kwestią sporną w trakcie postępowania przed organem, który nie wzywał skarżącego do złożenia wyjaśnień, ani przedstawienia dowodów na w/w okoliczności;

2) art. 45 ust. 1 pkt 1 ustawy - Prawo energetyczne w związku z art. 7 i 77 k.p.a. poprzez bezpodstawne przyjęcie, że na podstawie zebranego materiału dowodowego należało uznać planowane przez skarżącego koszty remontów za nieuzasadnione, podczas gdy przedłożony w czasie postępowania przed sądem skorygowany plan remontów właściwie odzwierciedla rzeczywiste potrzeby skarżącego w zakresie produkcji i przesyłania ciepła, co sprawia, że koszty remontów zaplanowane przez skarżącego stanowią uzasadnione koszty jego działalności gospodarczej;

3) art. 45 ust. 1 pkt 1 ustawy - Prawo energetyczne poprzez bezpodstawne wezwanie skarżącego do uwzględnienia w kalkulacji planowanych kosztów paliwa gazowego taryf (...) S.A. zatwierdzonej decyzją Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki z dnia 16 grudnia 2015 r. z okresem obowiązywania do dnia 31 marca 2016 r., podczas gdy skarżący planuje rozpoczęcie pobierania paliwa gazowego dopiero po dniu 1 kwietnia 2016 r., a więc stosując się do wskazań organu musiałby przyjąć do kalkulacji koszty cen i stawki opłat, których nigdy nie będzie stosował;

4) § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 17 września 2010 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń z tytułu zaopatrzenia w ciepło (zwanego dalej „rozporządzeniem taryfowym”) poprzez bezzasadne wezwanie skarżącego do przedstawienia kosztów działalności ciepłowniczej poniesionych w 2015 r., podczas gdy wniosek o zatwierdzenie taryfy na ciepło został złożony przez skarżącego w 2015 r., a więc rokiem poprzedzającym pierwszy rok stosowania taryfy w momencie złożenia wniosku był rok 2014, wobec czego na podstawie wyliczeń z tego roku organ powinien oceniać koszty jednostkowe, zgodnie z przywołanym przepisem rozporządzenia taryfowego;

5) § 26 ust. 6 rozporządzenia taryfowego poprzez zastosowanie przywołanego przepisu w wyniku błędnego uznania, że kwota zwrotu kapitału określona w wysokości 298.008 zł jest kwotą, która spowoduje nadmierny wzrost opłat za ciepło, podczas gdy skarżący uwzględnił w kalkulacji cen i stawek opłat zwrot z zaangażowanego kapitału jedynie dla działalności związanej z wytwarzaniem ciepła, a nadto, jak wynika ze złożonego przez skarżącego wniosku, zatwierdzenie nowej taryfy spowodowałoby nie wzrost, a spadek średnich cen wytwarzanego ciepła o 0,31 %;

6) art. 45 ust. 1 pkt 1 ustawy - Prawo energetyczne oraz § 3 pkt 1 rozporządzenia taryfowego poprzez błędną wykładnię polegającą na usankcjonowaniu decyzją sytuacji, w której skarżący nie ze swej winy byłby zmuszony prowadzić działalność gospodarczą na podstawie taryfy nie zapewniającej pokrycia kosztów uzasadnionych, podczas gdy prawidłowa wykładnia tych przepisów nie może prowadzić do wymuszenia na przedsiębiorstwie energetycznym prowadzenia działalności na podstawie taryfy nie zapewniającej pokrycia kosztów uzasadnionych.

Pozwany Prezes Urzędu Regulacji Energetyki wnosił o oddalenie odwołania.

Wyrokiem z dnia 15 listopada 2016 r. Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów oddalił odwołanie.

Wyrok Sądu Okręgowego został wydany w oparciu o poniższe ustalenia faktyczne i rozważania prawne.

Prezes Urzędu Regulacji Energetyki decyzją z dnia 16 marca 2006 r. nr (...) udzielił Przedsiębiorstwu (...) spółce z o.o. z siedzibą A. koncesji na wytwarzanie ciepła, zaś decyzją z dnia 26 stycznia 2009 r. nr (...) - koncesji na przesyłanie i dystrybucję ciepła.

W dniu 29 października 2015 r. powód wystąpił do Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki z wnioskiem o zatwierdzenie XII Taryfy dla ciepła, proponując ustalenie okresu obowiązywania taryfy na jeden rok od daty jej zatwierdzenia.

Przy wyliczeniu planowanych kosztów paliwa gazowego powód uwzględnił Taryfę dla paliw gazowych (...) S.A., obowiązującą w dacie złożenia wniosku o zatwierdzenie XII Taryfy dla ciepła. Z uwagi na fakt, że w toku postępowania o zatwierdzenie taryfy, decyzją z dnia 16 grudnia 2015 r. zatwierdzona została kolejna taryfa dla gazu (...) S.A.,

organ regulacyjny wezwał powoda do uwzględnienia nowej taryfy w kalkulacji planowanych kosztów paliwa gazowego. Powód nie uwzględnił tego żądania.

We wniosku z dnia 29 października 2015 r., w ramach kosztów planowanych powód uwzględnił koszty remontów na kwotę 404,5 tys. zł, nie przedstawiając jednak żadnego uzasadnienia dla przyjęcia tej kwoty. Pismem z dnia 6 listopada 2015 r. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki wezwał powoda do przedstawienia rozliczenia zakresu rzeczowego i finansowego remontów dla taryfy XI oraz planu remontów na pierwszy rok stosowania taryfy w zakresie rzeczowym i finansowym, z podaniem terminu realizacji poszczególnych pozycji. W odpowiedzi na powyższe wezwanie, do pisma z dnia 26 listopada 2015 r. powód załączył „Plan remontów Wydziału Ciepłego” dla Taryfy XI i XII oraz wydruk z ewidencji księgowej kosztów. W planie remontów wskazał: miejsca przeprowadzonych/planowanych remontów (ciepłownia miałowa, kotłownia gazowa, kotłownie lokalne węglowe, kotłownie lokalne olejowe, kotłownia lokalna biomasa, przygotowanie nośnika, sieci ciepła magistralna w.p., węzły ciepłownicze indywidualne, węzły ciepłownicze grupowe, instalacje odbiorcze); planowaną/wydatkowaną kwotę na remont w danym miejscu; planowany termin remontu. W planie nie uwzględniono zakresu rzeczowego remontów dla Taryfy XI, jak i XII (tj. konkretnych prac remontowych), natomiast planowane koszty remontów ustalono na kwotę 404,5 tys. zł.

W przesłanym z pismem z dnia 23 grudnia 2015 r. skorygowanym wniosku o zatwierdzenie XII Taryfy dla ciepła, powód zwiększył planowane koszty remontów do kwoty 519,5 tys. zł, a następnie we wniosku załączonym do pisma z dnia 15 stycznia 2016 r. zmniejszył ją do kwoty 503 tys. zł. Powyższe modyfikacje planowanych kosztów remontów nie zostały uzasadnione przez powoda. W piśmie z dnia 15 stycznia 2016 r. powód ograniczył się jedynie do stwierdzenia, że zmniejszył planowane nakłady na remonty sieci i węzłów ciepłowniczych w celu spełnienia oczekiwań Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki i zmniejszenia dynamiki wzrostu stawek opłat za usługi przesyłowe dla grup odbiorców obejmujących gospodarstwa domowe.

Pismem z dnia 20 stycznia 2016 r. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki wezwał powoda do zweryfikowania planowanych kosztów remontów (materiały o remontów + usługi = 633 tys. zł) o kwotę 228,5 zł, która nie znalazła pokrycia w przedstawionym przez wnioskodawcę planie remontów (404,5 tys. zł). Ustosunkowując się do powyższego wezwania, w piśmie z dnia 26 stycznia 2016 r. powód wskazał, że zgodnie z załącznikiem nr 5 do wniosku planowane koszty na pierwszy rok stosowania taryfy wynoszą odpowiednio: materiały do remontów - 290 tys. zł, usługi obce (remonty) - 213 tys. zł, razem - 503 tys. zł. Powód załączył do pisma skorygowany plan remontów uwzględniający: miejsca planowanych remontów (ciepłownia miałowa, kotłownia gazowa, kotłownie lokalne węglowe, kotłownie lokalne olejowe, przygotowanie nośnika, sieci ciepła magistralna w.p., węzły ciepłownicze indywidualne, węzły ciepłownicze grupowe, instalacje odbiorcze); planowaną kwotę na remont w danym miejscu z podziałem na materiały i usługi; planowany termin remontu. W planie tym nie uwzględnił zakresu rzeczowego remontów (konkretnych prac remontowych).

W załączniku nr 11 do wniosku z dnia 29 października 2015 r. o zatwierdzenie XII Taryfy dla ciepła, powód zaproponował kwotę zwrotu z kapitału zaangażowanego w wysokości: 393.990,10 zł - dla działalności związanej z wytwarzaniem ciepła, oraz 139.844,87 zł - dla działalności związanej z przesyłaniem i dystrybucją ciepła. Wobec wezwań Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki z 8 grudnia 2015 r. i 4 stycznia 2016 r. do przedstawienia wyliczeń kwoty zwrotu z kapitału zgodnie z Informacjami Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki nr (...), nr (...) i nr (...), w kolejnych wersjach wniosku taryfowego powód dokonywał korekt tych danych w następujący sposób: w załączniku nr 11 do wniosku taryfowego przedstawionego przy piśmie z dnia 23 grudnia 2015 r. zaproponował uwzględnienie kwoty zwrotu z kapitału na poziomie 372.545,94 zł w ramach działalności związanej z wytwarzaniem ciepła, zaś w załączniku nr 11 do wniosku taryfowego przedstawionego przy piśmie z dnia 15 stycznia 2016 r. zaproponował uwzględnienie kwoty zwrotu z kapitału na poziomie 298.079,01 zł w ramach działalności związanej z wytwarzaniem ciepła.

Pismem z dnia 20 stycznia 2016 r. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki wezwał powoda do dostosowania cen i stawek opłat za ciepło do poziomu zapewniającego spełnienie wymogów wynikających z art. 45 ust. 1 pkt 3 ustawy - Prawo energetyczne w związku z § 26 ust. 6 rozporządzenia taryfowego, uzasadniając to tym, że uwzględnienie zwrotu z kapitału w kalkulacji cen i stawek opłat nie może spowodować nadmiernego wzrostu opłat ponoszonych

przez odbiorców, wobec czego regulator przewiduje stopniowe dochodzenie do uwzględnienia pełnej kwoty zwrotu z kapitału w kalkulacjach cen i stawek opłat. W odpowiedzi na powyższe wezwanie, w piśmie z dnia 26 stycznia 2016 r. powód wskazał, że w myśl art. 23 ust. 2 pkt 3 lit. c ustawy - Prawo energetyczne ustalanie wysokości kwoty zwrotu kapitału należy do zakresu działania Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki, natomiast rolą przedsiębiorstwa jest jedynie wnioskowanie o uznanie określonej kwoty za uzasadnioną, co powód uczynił. Ostatecznie powód uwzględnił w kalkulacji cen i stawek opłat za ciepło kwotę zwrotu kapitału rządu 298.079,01 zł, po raz pierwszy wiążąc kwotę zwrotu kapitału z działalnością związaną z wytwarzaniem ciepła.

W pierwotnej wersji wniosku o zatwierdzenie XII Taryfy dla ciepła z dnia 29 października 2015 r. powód przedstawił koszty jednostkowe w zakresie kosztów wynagrodzeń i świadczeń na rzecz pracowników w następujący sposób: (1) w zakresie działalności związanej w wytwarzaniem ciepła: koszty wynagrodzeń poniesione w 2014 r. - 767,2 tys. zł, koszty planowane wynagrodzeń - 729,3 tys. zł, koszty świadczeń na rzecz pracowników poniesione w 2014 r. - 173,2 tys. zł, koszty planowane świadczeń na rzecz pracowników - 171,3 tys. zł, (2) w zakresie działalności związanej z przesyłaniem i dystrybucją ciepła: koszty wynagrodzeń poniesione w 2014 r. - 252,7 tys. zł, koszty planowane wynagrodzeń - 222,8 tys. zł, koszty świadczeń na rzecz pracowników poniesione w 2014 r. - 50,1 tys. zł, koszty planowane świadczeń na rzecz pracowników - 50,1 tys. zł. W przedstawionej analizie kosztów jednostkowych w przedsiębiorstwie powód uwzględnił: w zakresie działalności związanej w wytwarzaniem ciepła: wynagrodzenia w 2014 r. - 4,81 zł/GJ, planowane - 5,93 zł/GJ (zmiana wsk. 23,28%), świadczenia na rzecz pracowników w 2014 r. - 1,15 zł/GJ, planowane - 1,42 zł/GJ (zmiana wsk. 23,48%), w zakresie działalności związanej z przesyłaniem i dystrybucją ciepła: wynagrodzenia w 2014 r. - 2,88 zł/GJ, planowane - 2,80 zł/GJ (zmiana wsk. 2,78%), świadczenia na rzecz pracowników w 2014 r. - 0,57 zł/GJ, planowane - 0,63 zł/GJ (zmiana wsk. 10,53%).

W kolejnych wersjach wniosku o zatwierdzenie taryfy, przedstawionych przy pismach powoda z 26 listopada 2015 r. i 23 grudnia 2015 r., koszty jednostkowe w zakresie wynagrodzeń i świadczeń na rzecz pracowników zostały uwzględnione na tym samym poziomie, co w pierwotnym wniosku. Natomiast przy piśmie z dnia 15 stycznia 2016 r. powód przedłożył wniosek o zatwierdzenie taryfy dla ciepła zawierający następujące modyfikacje: w zakresie działalności związanej w wytwarzaniem ciepła koszty planowane wynagrodzeń ustalono na kwotę 738,3 tys. zł, w analizie kosztów jednostkowych w przedsiębiorstwie w zakresie działalności związanej w wytwarzaniem ciepła koszty planowane wynagrodzenia ustalono na 6,03 zł/GJ (zmiana wsk. 25,36%).

Pismem z dnia 20 stycznia 2016 r. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki wezwał powoda do przedstawienia zestawienia kosztów działalności ciepłowniczej poniesionych w roku 2015. W dniu 16 lutego 2016 r. powód otrzymał od organu regulacyjnego zawiadomienie o zakończeniu postępowania dowodowego w sprawie zatwierdzenia taryfy dla ciepła, w którym pouczone stronę o możliwości zapoznania się z zebrany materiał dowodowy oraz prawie złożenia dodatkowych uwag i wyjaśnień. W dniu 25 lutego 2016 r. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki wydał decyzję, która została zaskarżona w niniejszym postępowaniu.

Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że w niniejszej sprawie Prezes Urzędu Regulacji Energetyki odmówił powodowi zatwierdzenia przedstawionej taryfy dla ciepła, jako sprzecznej z art. 45 ust. 1 pkt 1 i 3 ustawy - Prawo energetyczne, kwestionując przyjęte przez przedsiębiorstwo koszty paliwa gazowego i koszty remontów, jak również uwzględnienie w taryfie całej wyliczonej kwoty zwrotu kapitału. Ponadto, z uwagi na brak danych, organ regulacyjny nie uznał za uzasadnione planowanych kosztów jednostkowych. W ocenie Sądu Okręgowego, przedstawiona przez powoda XII Taryfa dla ciepła nie spełnia wymogów ustawowych, stąd odmowa jej zatwierdzenia przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki była uzasadniona.

Sąd Okręgowy wyjaśnił, że zgodnie z art. 47 ust. 1 i 2 ustawy - Prawo energetyczne, przedsiębiorstwa energetyczne posiadające koncesje ustalają taryfy dla paliw gazowych i energii, które podlegają zatwierdzeniu przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki, oraz proponują okres ich obowiązywania. Organ regulacyjny zatwierdza taryfę bądź odmawia jej zatwierdzenia w przypadku stwierdzenia niezgodności taryfy z zasadami i przepisami, o których mowa

w art. 44-46 ustawy - Prawo energetyczne. Według art. 45 ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne, taryfy należy kalkulować w sposób zapewniający m.in.: pokrycie kosztów uzasadnionych działalności gospodarczej przedsiębiorstw energetycznych w zakresie wytwarzania, przetwarzania, przesyłania, dystrybucji lub obrotu paliwami gazowymi i energią oraz magazynowania, skraplania lub regazyfikacji paliw gazowych, wraz z uzasadnionym zwrotem z kapitału zaangażowanego w tę działalność (pkt 1); ochronę interesów odbiorców przed nieuzasadnionym poziomem cen i stawek opłat (pkt 3).

W art. 3 pkt 21 ustawy - Prawo energetyczne ustawodawca zdefiniował koszty uzasadnione jako koszty niezbędne do wykonania zobowiązań powstałych w związku z prowadzoną przez przedsiębiorstwo energetyczne działalnością w zakresie wytwarzania, przetwarzania, magazynowania, przesyłania i dystrybucji, obrotu paliwami lub energią oraz przyjmowane przez przedsiębiorstwo energetyczne do kalkulacji cen i stawek opłat ustalanych w taryfie w sposób ekonomicznie uzasadniony, z zachowaniem należytej staranności zmierzającej do ochrony interesów odbiorców; koszty uzasadnione nie są kosztami uzyskania przychodów w rozumieniu przepisów podatkowych.

W oparciu o powyższą definicję kosztów uzasadnionych, w piśmiennictwie przyjmuje się, że koszty przyjęte do kalkulacji cen i stawek opłat ustalonych w taryfie przez przedsiębiorstwo energetyczne, a następnie analizowane i weryfikowane przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki (zarówno co do ich rodzaju, jak i wartości), muszą spełniać równocześnie trzy kryteria: niezbędności, zasadności ekonomicznej i należytej staranności mającej za cel interesy odbiorców. Kryterium niezbędności oznacza, że koszt musi być poniesiony, aby dostarczyć energię lub paliwo do odbiorcy dziś i w przyszłości. Zatem chodzi tu o koszt, którego nie da się uniknąć, aby przedsiębiorstwo mogło należycie wywiązać się ze swoich zobowiązań wobec odbiorcy paliw lub energii. Jednocześnie wymaga się, aby koszt będący podstawą kalkulacji cen i stawek opłat przyjętych w taryfie, miał uzasadnienie ekonomiczne. Oznacza to konieczność rozpatrzenia relacji poniesionego wydatku do uzyskanego efektu (por. M. Woszczyk w: Prawo energetyczne. Komentarz, pod red. M. Swory i Z. Murasa, Warszawa 2010, s. 257-258).

Sąd Okręgowy podkreślił, że w art. 45 ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne ustawodawca nakazuje kalkulować taryfę w sposób zapewniający pokrycie wyłącznie kosztów „uzasadnionych” działalności gospodarczej przedsiębiorstwa energetycznego we wskazanym w tym przepisie zakresie, wraz z „uzasadnionym” zwrotem z kapitału zaangażowanego w tę działalność. Co do zasady więc, taryfa powinna zapewnić przedsiębiorstwu rentowność prowadzonej działalności gospodarczej (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2002 r., sygn. akt I CKN 1234/00, LEX nr 75258). Taryfa ma zapewnić przedsiębiorstwu zwrot kosztów uzasadnionych, a nie faktycznie poniesionych, o ile te drugie nie są jednocześnie kosztami uzasadnionymi. Obowiązek wykazania, że koszty przyjęte do kalkulacji cen i stawek opłat ustalonych w taryfie, są „uzasadnione” w rozumieniu powołanych przepisów, spoczywa na przedsiębiorstwie energetycznym. Przy tym, stosownie do treści art. 47 ust. 2e i art. 23 ust. 2 pkt 2 ustawy - Prawo energetyczne, w toku postępowania o zatwierdzenie taryfy Prezes Urzędu Regulacji Energetyki jest uprawniony i zobowiązany do analizy i weryfikacji tych kosztów.

Organ regulacyjny analizuje i weryfikuje koszty uzasadnione, o których mowa w art. 45 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy - Prawo energetyczne, w zakresie ich zgodności z przepisami ustawy, na podstawie sprawozdań finansowych i planów rzeczowo-finansowych przedsiębiorstw energetycznych, biorąc pod uwagę tworzenie warunków do konkurencji i promocji efektywności wykonywanej działalności gospodarczej, a w szczególności stosując metody porównawcze oceny efektywności przedsiębiorstw energetycznych wykonujących w zbliżonych warunkach działalność gospodarczą tego samego rodzaju. Do zakresu działania Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki należy zatwierdzanie i kontrolowanie stosowania taryf paliw gazowych, energii elektrycznej i ciepła pod względem zgodności z zasadami określonymi w art. 44, 45 i 46 ustawy - Prawo energetyczne, w tym analizowanie i weryfikowanie kosztów przyjmowanych przez przedsiębiorstwa energetyczne jako uzasadnione do kalkulacji cen i stawek opłat w taryfach.

W piśmiennictwie wskazuje się, że posłużenie się przez ustawodawcę pojęciami „analizowanie” i „weryfikowanie” oznacza, iż nie każde koszty, jakie ponosi przedsiębiorstwo energetyczne lub przyjmuje do kalkulacji taryfy, muszą zostać automatycznie uznane za uzasadnione (por. M. Woszczyk, op. cit., s. 256-257). Nadzór sprawowany przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki nad rynkiem energetycznym uzasadnia ingerencję organu w decyzje

przedsiębiorstw energetycznych co do cen oferowanego produktu i ograniczenie w tym zakresie swobody prowadzenia działalności gospodarczej. Uprawnienia organu regulacyjnego mają bowiem charakter realny, zaś jego kompetencji w ramach postępowania o zatwierdzenie taryfy nie można ograniczać jedynie do prostej akceptacji stanowiska przedsiębiorstwa energetycznego. Ocena przedkładanych taryf nie może być iluzoryczna i musi odnosić się do znajomości rynku energetycznego oraz rządzących nim procesów ekonomicznych. Wobec tego, w razie stwierdzenia przez organ regulacyjny niezgodności taryfy z zasadami i przepisami, o których mowa w art. 44-46 ustawy - Prawo energetyczne, organ ten może wezwać przedsiębiorstwo do dostosowania taryfy do obowiązujących regulacji prawnych, pod rygorem odmowy jej zatwierdzenia (por. uzasadnienia wyroków Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 2010 r., sygn. akt III SK 31/09, LEX nr 578156 i z dnia 4 lutego 2010 r., sygn. akt III SK 35/09, Legalis nr 356567).

Sąd Okręgowy stwierdził, że w przedstawionej Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki do zatwierdzenia XII Taryfie dla ciepła powód uwzględnił, w ramach kosztów planowanych, koszty remontów. Pierwotnie koszty te oszacował na kwotę 404,5 tys. zł, ostatecznie zaś, po modyfikacjach wniosku taryfowego dokonanych w toku postępowania administracyjnego, przyjął kwotę 503 tys. zł, na którą złożyły się materiały do remontów - 290 tys. zł oraz usługi obce (remonty) - 213 tys. zł. We wniosku taryfowym z dnia 29 października 2015 r. powód nie przedstawił żadnego uzasadnienia dla konieczności poniesienia kosztów remontów, wobec czego Prezes Urzędu Regulacji Energetyki wezwał go do przedstawienia rozliczenia zakresu rzeczowego i finansowego remontów dla taryfy XI oraz planu remontów na pierwszy rok stosowania taryfy w zakresie rzeczowym i finansowym, z podaniem terminu realizacji poszczególnych pozycji. Odpowiadając na powyższe wezwanie powód przedłożył „Plan remontów Wydziału Ciepłego” dla Taryfy XI i XII, obejmujący: miejsca przeprowadzonych/planowanych remontów (ciepłownia miałowa, kotłownia gazowa, kotłownie lokalne węglowe, kotłownie lokalne olejowe, kotłownia lokalna biomasa, przygotowanie nośnika, sieci ciepła magistralna w.p., węzły ciepłnic indywidualne, węzły ciepłnic grupowe, instalacje odbiorcze); planowaną/wydatkowaną kwotę na remont w danym miejscu; planowany termin remontu. Wbrew żądaniu organu regulacyjnego, w planie nie uwzględnił zakresu rzeczowego remontów (tj. konkretnych prac remontowych) dla Taryfy XI i XII. Następnie, do pisma z dnia 26 stycznia 2016 r. powód załączył skorygowany plan remontów, który zawierał: miejsca planowanych remontów (ciepłownia miałowa, kotłownia gazowa, kotłownie lokalne węglowe, kotłownie lokalne olejowe, przygotowanie nośnika, sieci ciepła magistralna w.p., węzły ciepłnic indywidualne, węzły ciepłnic grupowe, instalacje odbiorcze); planowaną kwotę na remont w danym miejscu z podziałem na materiały i usługi; planowany termin remontu. Także w tym planie nie uwzględniono zakresu rzeczowego remontów, tj. konkretnych planowanych prac remontowych.

Zdaniem Sądu Okręgowego, w sytuacji, gdy pomimo wezwania Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki do skonkretyzowania planowanych zadań remontowych, powód nie uczynił zadość temu żądaniu, organ regulacyjny trafnie nie uznał planowanych kosztów remontów za uzasadnione. Za nietrafny uznał podniesiony w odwołaniu zarzut naruszenia art. 7 i art. 77 k.p.a., skoro organ regulacyjny wzywał powoda do przedstawienia przedmiotowych danych, przy czym to na powodzie spoczywał obowiązek wykazania zasadności przyjętych do kalkulacji taryfy kosztów remontów, zaś organ regulacyjny był uprawniony i zobowiązany do ich analizy i weryfikacji. Powód obowiązku temu nie sprostał, ponieważ nie przedstawił informacji dotyczących zakresu rzeczowego remontów, które pozwoliłyby na dokonanie oceny zasadności kosztów w danym zakresie, w szczególności w aspekcie ich niezbędności oraz zasadności ekonomicznej.

Sąd pierwszej instancji uznał za wadliwe stanowisko powoda, że organ regulacyjny nie powinien ingerować bezpośrednio w treść taryfy, decydując o poziomie niezbędnych nakładów na remonty, ponieważ są to wewnętrzne decyzje przedsiębiorstwa. W judykaturze utrwalony jest bowiem pogląd, że jeżeli Prezes Urzędu Regulacji Energetyki stwierdzi, iż przedstawiona do zatwierdzenia taryfa nie w pełni odpowiada wymogom określonym w art. 44-46 ustawy - Prawo energetyczne, to może, w granicach określonych przez przepis art. 23 ust. 2 pkt 2 ustawy - Prawo energetyczne, żądać od przedsiębiorstwa energetycznego dostosowania przedstawionej taryfy do tych wymagań. W wypadku zaś, gdy przedsiębiorstwo odmówi w toku postępowania zmiany przedstawionej taryfy celem dostosowania jej do powyższych wymagań, zgodnie z dyspozycją art. 47 ust. 2 ustawy - Prawo energetyczne, Prezes Urzędu Regulacji

Energetyki odmawia zatwierdzenia taryfy. Dlatego Sąd pierwszej instancji uznał, że zarzut sformułowany w punkcie 2.1. odwołania nie zasługiwał na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Okręgowego, za bezzasadny należało również uznać zarzut z punktu 2.2. odwołania, wskazujący na bezpodstawność wezwania powoda do uwzględnienia w kalkulacji planowanych kosztów zakupu paliwa gazowego taryfy (...) S.A. zatwierdzonej decyzją Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki z dnia 16 grudnia 2015 r. Za podstawę swoich wyliczeń powód przyjął taryfę dla paliw gazowych (...) S.A. obowiązującą w dacie złożenia wniosku o zatwierdzenie XII Taryfy dla ciepła. Z uwagi jednak na fakt, że w toku postępowania o zatwierdzenie taryfy, Prezes Urzędu Regulacji Energetyki zatwierdził kolejną taryfę dla gazu (...) S.A., organ regulacyjny zasadnie wezwał powoda do uwzględniania tych zmian w kalkulacji planowanych kosztów paliwa gazowego nowej taryfy dla gazu. Skoro bowiem koszty przyjmowane do kalkulacji cen i stawek opłat ustalonych w taryfie, pod względem ich rodzaju i wartości, mają spełniać kryterium niezbędności, zasadności ekonomicznej oraz należytej staranności mającej na celu interesy odbiorców, to prawidłowe byłoby uwzględnienie taryf dostawców gazu aktualnych na datę orzekania przez organ regulacyjny, zwłaszcza jeśli przewidywałyby one ceny i stawki opłat niższe od poprzednio obowiązujących.

Sąd pierwszej instancji wyjaśnił, że dla oceny przestrzegania reguł kalkulowania taryfy niezbędne jest ustalenie, czy istnieje możliwość zakontraktowania paliwa gazowego po najniższych, ekonomicznie uzasadnionych cenach. Dlatego modyfikacja taryfy przez powoda w powyższym zakresie była pożądana. Powód podnosił, że taryfa, której zastosowanie zasugerował Prezes Urzędu Regulacji Energetyki, miała obowiązywać do 31 marca 2016 r. Natomiast powód planował rozpoczęcie pobierania paliwa gazowego dopiero po 1 kwietnia 2016 r., więc stosując się do wskazań organu regulacyjnego musiałby przyjąć do kalkulacji ceny i stawki opłat, których nigdy nie będzie stosował. Sąd Okręgowy uznał powyższe stanowisko powoda za wewnętrznie sprzeczne, albowiem tym bardziej powód nie stosowałby wcześniejszej taryfy dla gazu (...) S.A., w oparciu o którą dokonał kalkulacji planowanych kosztów zakupu paliwa gazowego.

Odnosnie zarzutu sformułowanego w punkcie 2.4. odwołania Sąd Okręgowy zauważył, że Prezes Urzędu Regulacji Energetyki nie kwestionował ostatecznie przyjętej przez powoda w kalkulacji cen i stawek opłat za ciepło, kwoty zwrotu z kapitału zaangażowanego w wysokości 298.079,01 zł, która została powiązana z działalnością przedsiębiorstwa w zakresie wytwarzania ciepła. Jednak z uwagi jednak na fakt, że uwzględnienie zwrotu z kapitału w przedmiotowej kalkulacji nie może spowodować nadmiernego wzrostu opłat ponoszonych przez odbiorców, zdaniem organu regulacyjnego do uwzględnienia pełnej, poprawnie wyliczonej kwoty zwrotu z kapitału należy dochodzić stopniowo. Uwzględnienie całej kwoty zwrotu z kapitału zaangażowanego w określony rodzaj działalności nie powinno zatem następować jednorazowo. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki odwołał się w tym zakresie do praktyki rynkowej, wskazując, że w przypadku przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą polegającą na dystrybucji energii elektrycznej, proces uwzględniania pełnej kwoty zwrotu z kapitału rozłożony był na cztery lata.

W odwołaniu powód zarzucił błędne uznanie przez organ regulacyjny, że ustalona kwota zwrotu kapitału spowoduje nadmierny wzrost opłat za ciepło, skoro w kalkulacji cen i stawek opłat zwrot z zaangażowanego kapitału uwzględnił jedynie dla działalności związanej z wytwarzaniem ciepła, a nadto zatwierdzenie nowej taryfy spowodowałoby nie wzrost, a spadek średnich cen wytwarzanego ciepła o 0,31 %. Jednakże Sąd pierwszej instancji wskazał, że zgodnie z art. 45 ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne, opracowując taryfę przedsiębiorstwo energetyczne powinno ustalić ją w taki sposób, aby z jednej strony realizować swoje interesy ekonomiczne, zaś z drugiej strony zapewnić ochronę interesów odbiorców przed nieuzasadnionym poziomem cen i stawek. Dokonywana przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki kontrola cen ustalanych przez przedsiębiorstwo energetyczne ma uwzględniać przeciwstawne interesom przedsiębiorstwa i interesy odbiorców. W myśl art. 23 ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne, organ regulacyjny zobowiązany jest do równoważenia niekwestionowanego - co do zasady - prawa przedsiębiorstwa energetycznego do osiągnięcia zysku oraz niewątpliwego prawa odbiorców do zakupu ciepła, energii elektrycznej, czy paliw gazowych oraz usług związanych z ich dostarczaniem po uzasadnionych ekonomicznie cenach i stawkach opłat. Obowiązek równoważenia interesów wymienionych podmiotów oznacza, że interesy żadnej z nich nie mogą mieć w procesie zatwierdzania taryfy pierwszeństwa (por. M. Woszczyk, op. cit., s. 1218 i n.).

Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 23 ust. 2 pkt 3 lit. c ustawy - Prawo energetyczne, do zakresu działania Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki należy ustalanie wysokości uzasadnionego zwrotu z kapitału, o którym mowa w art. 45 ust. 1 pkt 1 ustawy - Prawo energetyczne, dla przedsiębiorstw energetycznych przedkładających taryfy do zatwierdzenia. Stosownie zaś do treści § 26 ust. 6 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 17 września 2010 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń z tytułu zaopatrzenia w ciepło (rozporządzenie taryfowe), uwzględnienie zwrotu z kapitału w kalkulacji cen i stawek opłat nie może spowodować nadmiernego wzrostu opłat ponoszonych przez odbiorców. Ponadto zgodnie z art. 45 ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne, ustawodawca nakazuje kalkulację taryfy w sposób zapewniający pokrycie kosztów „uzasadnionych” określonego rodzaju działalności, wraz z „uzasadnionym” zwrotem z kapitału zaangażowanego w tę działalność. Ustawodawca nie zdefiniował pojęcia „zwrot z kapitału”, terminem tym posługują się nauki ekonomiczne odnosząc go do źródła zysku przedsiębiorstwa z tytułu zaangażowania kapitału w działalność. Przy czym, zgodnie z art. 45 ust. 1 pkt 1 ustawy - Prawo energetyczne, przy kalkulacji taryfy uwzględniony może być jedynie kapitał zaangażowany w określoną w tym przepisie działalność (por. M. Woszczyk, op. cit., s. 1221 i n.).

Sąd pierwszej instancji wskazał, że z ostatecznej wersji załącznika nr 12 „Przychody i skutki finansowe wprowadzenia taryfy dla ciepła z uwzględnieniem zwrotu z kapitału” do wniosku o zatwierdzenie Taryfy XII dla ciepła, przedłożonej przez powoda do zatwierdzenia, wynika, że przewidziane w taryfie ceny i stawki opłat przyjęto na poziomie o 2,02% wyższym od cen i stawek opłat ujętych w dotychczas obowiązującej Taryfie XI dla ciepła. Z dokumentu tego wynika również, że nowa taryfa zakłada wzrost średnich cen w zakresie przesyłania i dystrybucji ciepła o 9,46%. Natomiast w zakresie działalności związanej z wytwarzaniem ciepła, dla której powód uwzględnił w kalkulacji cen i stawek opłat zwrot z zaangażowanego kapitału, Taryfa XII przewiduje obniżenie średnich cen wytwarzania ciepła o 0,31%. Sąd Okręgowy zauważył, że Prezes Urzędu Regulacji Energetyki nie ustosunkował się do argumentu powoda wskazującego na tę okoliczność. Tymczasem odwołanie się przez organ regulacyjny do przyjętej praktyki stopniowego, rozłożonego w latach uwzględniania kwoty zwrotu z kapitału, nie jest uzasadnione w sytuacji, w której faktycznie uwzględniony w kalkulacji taryfy zwrot z kapitału dotyczy jedynie działalności w zakresie wytwarzania ciepła, dla której przewidziano w taryfie spadek średnich cen. W takim bowiem przypadku nie można przyjąć, odwołując się do treści § 26 ust. 6 rozporządzenia taryfowego, że uwzględnienie całej kwoty zwrotu z kapitału w kalkulacji cen i stawek opłat może spowodować nadmierny wzrost opłat ponoszonych przez odbiorców. Natomiast przyjęcie stanowiska prezentowanego przez organ regulacyjny mogłoby prowadzić do nieuzasadnionego naruszenia interesu przedsiębiorstwa energetycznego. Dlatego Sąd pierwszej instancji uznał, że zarzut sformułowany w punkcie 2.4. odwołania okazał się zasadny.

Ustosunkowując się do pozostałych zarzutów odwołania Sąd Okręgowy wskazał, że w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji Prezes Urzędu Regulacji Energetyki stwierdził, iż w pierwotnym wniosku taryfowym z dnia 29 października 2015 r. koszty wynagrodzeń i świadczeń na rzecz pracowników planowane w poszczególnych grupach taryfowych kształtują się na poziomie wykonania roku 2014. Organ regulacyjny również przyjął, że w tabelach kosztowych przedstawionych przez powoda przy piśmie z dnia 15 stycznia 2016 r., koszty wynagrodzeń i świadczeń na rzecz pracowników dla działalności związanej z przesyłaniem i dystrybucją ciepła kształtują się na poziomie, który zupełnie nie koreluje z wykonaniem roku 2014. Sąd Okręgowy nie podzielił ostatniego z tych ustaleń, albowiem: po pierwsze - planowane koszty wynagrodzeń i świadczeń na rzecz pracowników w zakresie działalności związanej z przesyłaniem i dystrybucją ciepła zostały przedstawione, zarówno w pierwotnym wniosku, jak i we wniosku załączonym do pisma z dnia 15 stycznia 2016 r., na takim samym poziomie (planowane koszty wynagrodzenia - 222,8 tys. zł, koszty świadczeń na rzecz pracowników - 50,1 tys. zł), a organ uznał, że kwoty te kształtują się na poziomie wykonania roku 2014; po drugie - modyfikacja wniosku taryfowego faktycznie nastąpiła, ale w zakresie kosztów dotyczących działalności związanej z wytwarzaniem ciepła, tj. w załączniku nr 5 przedstawionym w styczniu 2016 r. planowane koszty wynagrodzeń ustalono na kwotę 738,3 tys. zł (pierwotnie 729,3 tys. zł).

Sąd Okręgowy przyznał rację powodowi, że Prezes Urzędu Regulacji Energetyki nie sygnalizował mu wprost wątpliwości w zakresie przedmiotowych kosztów i nie wzywał go do ich wyjaśnienia lub przedłożenia dowodów. Jedynie w ostatnim piśmie z dnia 20 stycznia 2016 r. organ regulacyjny wezwał powoda do przedstawienia kosztów

działalności ciepłowniczej poniesionej w 2015 r., ale nie uzasadnił, po co mu te dane. Dopiero z uzasadnienia decyzji wynika, że dane te były potrzebne organowi regulacyjnemu do dokonania oceny kosztów jednostkowych. Niemniej jednak Sąd pierwszej instancji uznał za niezasadny podniesiony w odwołaniu zarzut naruszenia art. 7 i art. 77 k.p.a., albowiem to na przedsiębiorstwie wnioskującym o zatwierdzenie taryfy spoczywa obowiązek wykazania zasadności kosztów przyjętych do jej kalkulacji. Powód w trakcie postępowania o zatwierdzenie taryfy dokonał modyfikacji wysokości kosztów wynagrodzeń i świadczeń na rzecz pracowników dotyczących działalności związanej z wytwarzaniem ciepła i nie uzasadnił tych zmian, pomimo że był do tego zobowiązany. Ewentualna możliwość wezwania go przez organ regulacyjny do wykazania powyższych okoliczności pozostaje bez wpływu na istnienie tego obowiązku. Co więcej, powód nie wykazał zasadności kosztów planowanych w omawianym zakresie także na etapie postępowania sądowego, więc także Sąd Okręgowy nie miał możliwości dokonania oceny planowanych przez powoda kosztów jednostkowych.

Powód w odwołaniu podniósł zarzut naruszenia § 12 ust. 2 rozporządzenia taryfowego przez bezpodstawne wezwanie go do przedstawienia kosztów działalności ciepłowniczej za 2015 r., albowiem koszty jednostkowe powinny być oceniane według kosztów z 2014 r. Ponadto wskazał, że w dacie wezwania nie był w stanie przedłożyć żądanych dokumentów, ponieważ księgi rachunkowe przedsiębiorstwa nie były zakończone w związku z rozpoczętym procesem weryfikacji przez biegłego rewidenta. Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z treścią § 12 ust. 2 rozporządzenia taryfowego, oceny uzasadnionych kosztów wykonywania działalności gospodarczej w zakresie zaopatrzenia w ciepło dokonuje się na podstawie porównania wynikających z nich jednostkowych kosztów planowanych dla pierwszego roku stosowania taryfy z uzasadnionymi jednostkowymi kosztami wynikającymi z kosztów poniesionych w roku kalendarzowym poprzedzającym pierwszy rok stosowania taryfy, określonych na podstawie sprawozdania finansowego zbadanego zgodnie z przepisami o rachunkowości. W niniejszej sprawie wniosek o zatwierdzenie taryfy datowany jest na dzień 29 października 2015 r. We wniosku tym powód zaproponował okres obowiązywania taryfy na 1 rok od daty jej zatwierdzenia. Zgodnie z art. 47 ust. 3 i 4 ustawy - Prawo energetyczne, przedsiębiorstwo energetyczne wprowadza taryfę do stosowania nie wcześniej niż po upływie 14 dni i nie później niż do 45 dnia od dnia jej opublikowania. Ogłoszenia taryfy dokonuje zaś Prezes Urzędu Regulacji Energetyki w terminie 7 (w wojewódzkim dzienniku urzędowym) i 14 dni (w Biuletynie Urzędu Regulacji Energetyki) od dnia zatwierdzenia taryfy.

W ocenie Sądu pierwszej instancji, co do zasady nie ma racji organ regulacyjny co do potrzeby weryfikacji kosztów jednostkowych w oparciu o koszty poniesione przez powoda nie tylko w 2014 r., lecz także w 2015 r. Według daty złożenia wniosku o zatwierdzenie taryfy (październik 2015 r.), kosztami „poniesionymi w roku kalendarzowym poprzedzającym pierwszy rok stosowania taryfy” były koszty poniesione w 2014 r. Niemniej jednak, w niniejszej sprawie postępowanie o zatwierdzenie taryfy toczyło się na przełomie 2014 i 2015 r. Nawet gdyby Prezes Urzędu Regulacji Energetyki wydał decyzję zatwierdzającą taryfę jeszcze w 2015 r. i jeszcze w tym roku taryfa zostałaby wprowadzona przez przedsiębiorstwo do stosowania, to i tak okres jej stosowania objąłby przede wszystkim 2016 r., a jedynie w marginalnym zakresie 2015 r. Tymczasem w § 12 ust. 2 rozporządzenia taryfowego mowa jest o kosztach poniesionych w roku kalendarzowym poprzedzającym pierwszy rok stosowania taryfy. W przedmiotowej sprawie - biorąc pod uwagę przebieg postępowania administracyjnego - pierwszym rokiem stosowania taryfy byłby głównie 2016 r. Zatem nie można uznać, aby żądanie przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki przedstawienia kosztów działalności ciepłowniczej za 2015 r. było zupełnie bezpodstawne.

Inną kwestią jest zagadnienie, czy powód mógł sprostać temu żądaniu. Zgodnie bowiem z treścią § 12 ust. 2 rozporządzenia taryfowego, tzw. porównywalne koszty poniesione w roku kalendarzowym poprzedzającym pierwszy rok stosowania taryfy powinny być określone na podstawie sprawozdania finansowego zbadanego zgodnie z przepisami o rachunkowości. W judykaturze wyjaśniono, że Prezes Urzędu Regulacji Energetyki nie jest władny dokonać w postępowaniu o zatwierdzenie taryfy weryfikacji sprawozdania finansowego, gdyż ustawa o rachunkowości szczegółowo określa jego zakres i podmioty uprawnione do badania sprawozdań. Z tej samej przyczyny brak ten nie może być sanowany również w ramach postępowania dowodowego prowadzonego przez sąd orzekający w sprawie z odwołania od decyzji Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2004 r., sygn. akt III SK 60/04, Legalis nr 208699). W niniejszej sprawie powód nie przedstawił

organowi regulacyjnemu kosztów działalności ciepłowniczej za 2015 r., ponieważ w dacie wezwania nie był w stanie sprostać temu żądaniu, albowiem księgi rachunkowe przedsiębiorstwa nie były zakończone w związku z rozpoczętym dopiero procesem weryfikacji przez biegłego rewidenta.

Sąd pierwszej instancji uznał, że - co do zasady - organ regulacyjny mógł żądać od powoda przedstawienia kosztów działalności ciepłowniczej za 2015 r., jednak w momencie wystąpienia z tym żądaniem, było ono dla przedsiębiorstwa niewykonalne. Jednak nie było przeszkód, aby powód żadaną dokumentację przedstawił na etapie postępowania sądowego, czego nie uczynił. Dlatego Sąd Okręgowy nie miał możliwości oceny planowanych kosztów jednostkowych, stosownie do treści § 12 ust. 2 rozporządzenia taryfowego, co prowadzi do oceny, że Prezes Urzędu Regulacji Energetyki trafnie odmówił uznania tych kosztów za uzasadnione.

Wobec ostatniego zarzutu odwołania, Sąd pierwszej instancji podzielił pogląd, że - co do zasady - taryfa powinna zapewnić przedsiębiorstwu energetycznemu rentowność prowadzonej działalności gospodarczej. Niemniej jednak, zgodnie z treścią art. 45 ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne, taryfę tę należy kalkulować w sposób zapewniający pokrycie wyłącznie kosztów „uzasadnionych” działalności gospodarczej przedsiębiorstwa energetycznego we wskazanym w tym przepisie zakresie. Przedsiębiorstwo energetyczne jest zobowiązane do wykazania zasadności kosztów przyjętych do kalkulacji cen i stawek opłat ustalonych w taryfie. Tymczasem w niniejszej sprawie powód temu obowiązкови nie sprostował w zakresie wykazania planowanych kosztów remontów, zakupu paliwa gazowego oraz kosztów jednostkowych.

Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że ponieważ większość zastrzeżeń Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki co do prawidłowości kalkulacji Taryfy XII dla ciepła okazała się uzasadniona, to pomimo trafności zarzutu z punktu 2.4. odwołania należało przyjąć, iż przedstawiona do zatwierdzenia taryfa nie spełnia wymogów ustawowych, co uzasadniało oddalenie odwołania. Taryfa podlega bowiem zatwierdzeniu jako całość, a stwierdzenie sprzeczności z regułami jej kalkulowania choćby tylko w zakresie jednego elementu, wyklucza możliwość uwzględnienia wniosku o zatwierdzenie taryfy. Zatwierdzeniu nie podlegają bowiem poszczególne ceny i stawki opłat, czy też warunki ich stosowania, lecz ich całokształt.

Od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów apelację wniósł powód Przedsiębiorstwo (...) spółka z o.o. z siedzibą w A..

Apelacją powód zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w całości, wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zatwierdzenie przedstawionej taryfy dla ciepła, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Powód zarzucił wyrokowi Sądu Okręgowego naruszenie przepisów prawa procesowego i materialnego, tj.:

1) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną ocenę materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie polegającą na nieuwzględnieniu, iż pozwany nie podjął w toku postępowania przedsądowego wszelkich czynności niezbędnych do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego sprawy i w konsekwencji bezpodstawnie uznał, że w tabelach kosztowych przedstawionych przy piśmie powoda z dnia 15 stycznia 2016 r. koszty wynagrodzeń i świadczeń na rzecz pracowników dla działalności związanej z przesyłaniem i dystrybucją ciepła kształtują się na poziomie, który zupełnie nie koreluje z wykonaniem roku 2014, co jednak nie było kwestią sporną w trakcie postępowania przed organem, który nie wzywał powoda do złożenia wyjaśnień, ani przedstawienia dowodów na w/w okoliczności;

2) art. 45 ust. 1 pkt 1 ustawy - Prawo energetyczne w związku z art. 7 i 77 k.p.a. poprzez bezpodstawnie przyjęcie, że na podstawie zebranego materiału dowodowego należało uznać planowane przez powoda koszty remontów za nieuzasadnione, podczas gdy przedłożony w czasie postępowania przedsądowego skorygowany plan remontów właściwie odzwierciedla rzeczywiste potrzeby przedsiębiorstwa energetycznego w zakresie produkcji i przesyłania ciepła, co sprawia, że koszty remontów zaplanowane przez powoda stanowią uzasadnione koszty jego działalności gospodarczej;

3) art. 45 ust. 1 pkt 1 ustawy - Prawo energetyczne poprzez nieuwzględnienie zarzutu, iż pozwany bezpodstawnie wezwał powoda do uznania w kalkulacji planowanych kosztów paliwa gazowego taryf (...) S.A. zatwierdzonej decyzją Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki z dnia 16 grudnia 2015 r. z okresem obowiązywania do dnia 31 marca 2016 r., podczas gdy powód planował rozpoczęcie pobierania paliwa gazowego dopiero po dniu 1 kwietnia 2016 r., a więc stosując się do wskazań organu musiałby przyjąć do kalkulacji koszty i stawki opłaty, których nigdy by nie stosował;

4) § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń z tytułu zaopatrzenia w ciepło z dnia 17 września 2010 r. (Dz.U. Nr 194, poz. 1291) poprzez nieuwzględnienie zarzutu, iż pozwany bezzasadnie wezwał powoda do przedstawienia kosztów działalności ciepłowniczej poniesionych w 2015 r., podczas gdy wniosek o zatwierdzenie taryfy na ciepło został złożony przez powoda w 2015 r., a więc rokiem poprzedzającym pierwszy rok stosowania taryfy w momencie złożenia wniosku był rok 2014, wobec czego na podstawie wyliczeń z tego roku organ powinien oceniać koszty jednostkowe, zgodnie z przywołanym przepisem rozporządzenia taryfowego;

5) § 26 ust. 6 rozporządzenia taryfowego poprzez niezatwierdzenie przedmiotowej taryfy, pomimo uznania za zasadny zarzut powoda, iż zatwierdzenie tej taryfy spowodowałoby nie wzrost, a spadek średnich cen wytwarzanego ciepła o 0,31 %;

6) art. 45 ust. 1 pkt 1 ustawy - Prawo energetyczne oraz § 3 pkt. 1 rozporządzenia taryfowego poprzez błędną wykładnię polegającą na usankcjonowaniu sytuacji, w której skarżący nie ze swej winy byłby zmuszony prowadzić działalność gospodarczą na podstawie taryfy nie zapewniającej pokrycia kosztów uzasadnionych, podczas gdy prawidłowa wykładnia tych przepisów nie może prowadzić do wymuszenia na przedsiębiorstwie energetycznym prowadzenia działalności na podstawie taryfy nie zapewniającej pokrycia kosztów uzasadnionych.

Pozwany Prezes Urzędu Regulacji Energetyki wnosił o oddalenie apelacji i zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja powoda nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i Sąd Apelacyjny przyjmuje je za własne. Także ocenę prawną odwołania powoda należy uznać za trafną.

Należy wskazać, że zarzuty apelacji powoda stanowią powtórzenie zarzutów odwołania, do których Sąd pierwszej instancji odniósł się wnikliwie i szczegółowo w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Sąd odwoławczy w całości podziela podaną tam argumentację, którą przytoczył w części historycznej uzasadnienia, więc w tym miejscu nie będzie jej powtarzał.

Nowy jest jedynie zarzut sformułowany jako naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną ocenę materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie polegającą na nieuwzględnieniu, iż pozwany nie podjął w toku postępowania przedsądowego wszelkich czynności niezbędnych do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego sprawy i w konsekwencji bezpodstawnie uznał, że w tabelach kosztowych przedstawionych przy piśmie powoda z dnia 15 stycznia 2016 r. koszty wynagrodzeń i świadczeń na rzecz pracowników dla działalności związanej z przesyłaniem i dystrybucją ciepła kształtują się na poziomie, który zupełnie nie koreluje z wykonaniem roku 2014, co jednak nie było kwestią sporną w trakcie postępowania przed organem, który nie wzywał powoda do złożenia wyjaśnień, ani przedstawienia dowodów na w/w okoliczności.

W ocenie Sądu Apelacyjnego jest to zarzut nietrafny, a także wadliwie skonstruowany. W przedmiotowej sprawie stan faktyczny został ustalony przez Sąd Okręgowy prawidłowo, zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów, która wymaga, aby sąd oceniał materiał dowodowy w sposób logiczny, spójny i zgodny z zasadami doświadczenia życiowego. Należy podzielić utrwalony w orzecnictwie pogląd, że do naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. mogłoby

dojść tylko wówczas, gdyby skarżący wykazał uchybienie podstawowym regułom służącym ocenie wiarygodności i mocy poszczególnych dowodów, tj. regułom logicznego myślenia, zasadzie doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2005 r., sygn. akt III CK 314/05, Lex nr 172176). Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo wbrew zasadom doświadczenia życiowego nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo - skutkowych, przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 27 lutego 2007 r., sygn. akt I ACa 1053/06, Lex nr 298433).

Skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem może być jedynie przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie, niż ocena sądu (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 27 kwietnia 2006 r., sygn. akt I ACa 1303/05, Lex nr 214251). Tymczasem powód w apelacji ograniczył się do polemiki z ocenami Sądu pierwszej instancji, nie stawiając im przekonujących zarzutów, mogących stać się podstawą uznania rozumowania Sądu Okręgowego za nielogiczne bądź niezgodne z zasadami doświadczenia życiowego, a przez to wadliwe.

Jednakże przede wszystkim wskazać należy, że kwestia, czy „w tabelach kosztowych przedstawionych przy piśmie powoda z dnia 15 stycznia 2016 r. koszty wynagrodzeń i świadczeń na rzecz pracowników dla działalności związanej z przesyłaniem i dystrybucją ciepła kształtują się na poziomie, który koreluje z wykonaniem roku 2014, czy też nie”, nie zalicza się do okoliczności faktycznych, lecz ocen prawnych, co skutkuje bezprzedmiotowością zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.

W konkluzji Sąd Apelacyjny stwierdza, że wyrok Sądu Okręgowego jest prawidłowy, albowiem skoro większość zastrzeżeń Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki co do prawidłowości kalkulacji Taryfy XII dla ciepła okazała się uzasadniona, to - pomimo trafności niektórych zarzutów odwołania - należało przyjąć, iż przedstawiona do zatwierdzenia taryfa nie spełnia wymogów ustawowych. W judykaturze trafnie przyjmuje się, że to przedsiębiorstwo energetyczne jest zobowiązane do wykazania zasadności kosztów przyjętych do kalkulacji cen i stawek opłat ustalonych w taryfie. Ponieważ w niniejszej sprawie powód temu obowiązkowi nie sprostął w zakresie wykazania planowanych kosztów remontów, zakupu paliwa gazowego oraz kosztów jednostkowych, uzasadniało to oddalenie odwołania. Taryfa podlega bowiem zatwierdzeniu jako całość, a stwierdzenie sprzeczności z regułami jej kalkulowania choćby tylko w zakresie jednego elementu, wyklucza możliwość uwzględnienia wniosku o zatwierdzenie taryfy.

Podstawą orzeczenia Sądu Apelacyjnego był art. 385 k.p.c. O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 w związku z art. 108 § 1 k.p.c.